

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิเสรีภาพในด้านการชุมนุมไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 มาตรา 37 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 มาตรา 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มาตรา 43 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 42 หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 44 เป็นต้น

ทั้งนี้ ในช่วงแรกที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในด้านการชุมนุมไว้ นั้น มีประชาชนน้อยคนที่จะรู้จักหรือคุ้นเคยกับคำว่า “การชุมนุม” จนกระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2493 มีการเคลื่อนไหวมวลชนครั้งใหญ่จากกลุ่มปัญญาชนของนักศึกษา เนื่องจากรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ตัดสินใจลงนามเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาและส่งทหารไทยไปร่วมสงครามกับพันธมิตรในสงครามเกาหลี ซึ่งได้รับการชุมนุมต่อต้านคัดค้านการเข้าร่วมรบดังกล่าว โดยเรียกว่า “ขบวนการสันติภาพ” และได้เคลื่อนไหวขอการสนับสนุนจากประชาชนมาลงชื่อคัดค้านสงคราม เรียกร้องสันติภาพ มีประชาชนมาลงชื่อคัดค้านนับแสนคน ถือว่าขบวนการสันติภาพเป็นขบวนการแรกที่มีจุดประสงค์ให้ประชาชนจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และมีขบวนการต่อมา คือ “ขบวนการนักศึกษา” โดยมีมหาวิทยาลัยเปิด คือ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นศูนย์กลางสำหรับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยนั้น จนกระทั่งในท้ายที่สุด รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ใช้มาตรการในการควบคุมขบวนการนักศึกษา มีการเปลี่ยนชื่อมหาวิทยาลัยและยกเลิกตำแหน่งผู้ประสานการเป็นอธิการบดี ให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นอธิการบดีเป็นคนแรก (วารุณี วัฒนประดิษฐ์, 2551, น. 61)

ต่อมาใน พ.ศ. 2499 มีการฟื้นฟูของขบวนการกรรมกร และขบวนการนักศึกษา มีการรวมตัวกับนักศึกษานิสิตมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จึงมีการจัดตั้ง “สหภาพนิสิตนักศึกษา” ขึ้น และมีเหตุการณ์สำคัญ คือ การเดินขบวนใหญ่คัดค้านการเลือกตั้งทุจริต เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2500

เนื่องจากการเลือกตั้งดังกล่าว มีรายงานเกี่ยวกับการทุจริตมาก โดยเฉพาะเขตพระนคร มีนักศึกษาจำนวนมากกว่า 5,000 คน และประชาชนนับพันคนเข้าร่วมประท้วงด้วยในเดือนกันยายน พ.ศ. 2500 มีการจัดการชุมนุมที่สนามหลวงเรียกร้องให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม และ พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจลาออก ต่อมา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สามารถยึดอำนาจจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สำเร็จเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 และได้ปกครองในระบบเผด็จการมีการปราบปรามการเคลื่อนไหวชุมนุมของประชาชน ทำให้ขบวนการประชาชนในการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองหายไปจนถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่เป็นจุดเริ่มต้นของสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงของประเทศไทย (วารุณี วัฒนประดิษฐ์, 2551, น. 61)

เหตุการณ์เดือนตุลาคม 2516 เริ่มต้นจากการเรียกร้องรัฐธรรมนูญของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มปัญญาชน และกลุ่มคนที่ทำกิจกรรมทางการเมืองกลุ่มหนึ่ง ซึ่งได้ยื่นหนังสือแก่คณะปฏิวัติในขณะนั้น เพื่อขอให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและจัดให้มีการเลือกตั้ง แต่กลับถูกดำเนินการจับกุม ซึ่งการกระทำของคณะปฏิวัตินี้ ก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจและได้รับการต่อต้านจากประชาชนเป็นอย่างมากจนนำไปสู่การปะทะกันระหว่างคณะปฏิวัติซึ่งประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กับกลุ่มพลังประชาชนซึ่งประกอบด้วยนิสิต นักศึกษาจากหลากหลายสถาบัน และประชาชนทั่วไป

ตามด้วยเหตุการณ์เดือนตุลาคม 2519 ที่เริ่มต้นในวันที่ 4 ตุลาคม 2519 จากเหตุการณ์ที่นิสิตนักศึกษาจากหลายสถาบัน และประชาชนทั่วประเทศออกมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยด้วยการชุมนุมอย่างสงบในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อขับไล่จอมพลถนอม กิตติขจร ออกนอกประเทศ จากนั้นในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารพร้อมอาวุธบุกเข้าไปในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยยิงปืนขับไล่กลุ่มนักศึกษาที่ประท้วง ทำให้นิสิตนักศึกษาและประชาชนเสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งส่วนที่เหลือถูกจับกุมทั้งหมด โดยอ้างว่านิสิตนักศึกษาชุมนุมประท้วงเพื่อก่อการจลาจลเป็นพวกคอมมิวนิสต์จึงเข้าจับกุมตามกฎหมาย และในเย็นวันเดียวกันนั้น คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2519 โดยพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ ได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาล หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และใช้อำนาจปฏิวัติในการควบคุมสถานการณ์ โดยโจมตีบรรดานิสิต นักศึกษา และประชาชนที่ขับไล่จอมพลถนอม กิตติขจร ว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์ (วารุณี วัฒนประดิษฐ์, 2551, น. 63)

การชุมนุมระหว่างวันที่ 17 – 20 พฤษภาคม 2535 เป็นการชุมนุมทางการเมืองที่ประชาชนจำนวนมากเป็นกลุ่มชนชั้นกลางในสังคมต่างออกมาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

เหตุการณ์นี้เริ่มต้นจากการเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 หรือ 1 ปีก่อนหน้าการประท้วง ซึ่งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. ได้ยึดอำนาจจากรัฐบาล ซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยให้เหตุผลว่า มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างหนักในรัฐบาล และพยายามจะทำลายสถาบันทหาร โดยหลังจากการยึดอำนาจ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. ได้เลือก นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการบริหารประเทศภายใต้การดูแลของคณะทหาร โดยวันที่ 1 มีนาคม 2534 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว และตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้นใหม่ในปลายปี พ.ศ. 2534

ต่อมาในวันที่ 22 มีนาคม 2535 จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ โดยปรากฏผลว่า พรรคสามัคคีธรรมได้เสียงมากที่สุด จึงมีการจัดตั้งพรรคร่วมรัฐบาล 6 พรรค คือ สามัคคีธรรม ชาติไทย กิจสังคม ประชากรไทย และราษฎร โดยให้นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมที่มีเสียงมากที่สุดเป็นนายกรัฐมนตรี แต่มีภาวะทางการเมืองจึงไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลและกำหนดตัวนายกรัฐมนตรีได้ พรรคร่วมรัฐบาลจึงมีมติให้เชิญบุคคลภายนอก คือ พลเอก สุจินดา คราประยูร มาเป็นนายกรัฐมนตรี ก่อให้เกิดความไม่พอใจและได้รับการคัดค้านจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในวันที่ 20 เมษายน 2535 คณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย สหพันธ์นิสิตนักศึกษา และพรรคฝ่ายค้าน 4 พรรค ได้ร่วมกันจัดชุมนุมประชาชนครั้งใหญ่ที่หน้าพระบรมรูปทรงม้า มีประชาชนนับแสนคนออกมาร่วมต่อต้าน จนกระทั่งในวันที่ 17 พฤษภาคม 2535 ได้มีประชาชนราว 2 แสนคน มาชุมนุมประท้วงโดยสงบที่ท้องสนามหลวง เพื่อประท้วงการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกดดันพลเอก สุจินดา คราประยูร ซึ่งเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้บาดเจ็บล้มตายและหายสาบสูญอีกเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งในคืนวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 ไท่ทศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย แพรวภาพข่าวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ นำ พลเอก สุจินดา คราประยูร พลตรี จำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรม เข้าเฝ้า ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ซึ่งผลจากการเข้าเฝ้าฯ ในครั้งนี้รวมถึงผลของการชุมนุมประท้วง ทำให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร ต้องประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการยุติภาวะการณ์อันเลวร้ายในขณะนั้น (วารุณี วัฒนประดิษฐ์, 2551, น. 64 - 67)

ภายหลังเหตุการณ์นี้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองและเป็นที่มาของการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ สสร. เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่มีการขยายสิทธิ เสรีภาพ และให้โอกาสแก่

ประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นฉบับหนึ่ง การใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองของประเทศไทยในช่วงปี 2540 ถึงปัจจุบันนั้น มีความเด่นชัดมากขึ้น โดยเกิดจากการรวมกลุ่มของกลุ่มคนต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการ “แบ่งข้าง” เกิดขึ้นอย่างชัดเจน อันสืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางการเมือง ซึ่งการชุมนุมทางการเมืองนั้นได้ทำให้เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองตามมาอีกหลายครั้งหลายครา

ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นช่วงปลายสมัยรัฐบาลทักษิณ 1 ได้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มคนในนามกลุ่มประชาชนเพื่อชาติและราชบัลลังก์ ทำการชุมนุมปราศรัยเพื่อกดดันให้พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นลาออกจากตำแหน่ง ต่อมาในช่วงปลายปี พ.ศ. 2548 การชุมนุมได้เริ่มขยายเป็นวงกว้างมากขึ้น อันเนื่องมาจากการนำของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ที่เป็นผู้ดำเนินรายการในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ทางช่อง 9 อสมท. ภายใต้ความคิด “ล้มล้างระบอบทักษิณ” จากนั้นความคิดเหล่านี้จึงขยายตัวไปสู่ประชาชนทั่วไป ซึ่งล้วนมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในส่วนของผู้ที่เห็นด้วยกับการให้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่างก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปอีกเป็นหลากหลายกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่ไม่ต้องการให้พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน และได้รวมตัวชุมนุมกันอยู่ตามตัวเมืองจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย

การชุมนุมใหญ่ทางการเมืองเกิดขึ้นในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ที่บริเวณลานพระราชวังดุสิต ถนนราชดำเนินนอก ถึงบริเวณสี่แยกสวนมิสกวัน โดยกลุ่มผู้ชุมนุมใช้ชื่อว่า “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” โดยใช้สีเหลืองเป็นสัญลักษณ์ของการชุมนุม ซึ่งการชุมนุมครั้งนี้เป็นการชุมนุมที่ยืดเยื้อข้ามวันข้ามคืนเป็นครั้งแรก และได้เรียกการชุมนุมครั้งนี้ว่า “การชุมนุมกู้ชาติ” ถือได้ว่าเป็นการชุมนุมทางการเมืองที่มีผู้มาร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ขับไล่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ด้วยเหตุผลของการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนกับธุรกิจส่วนตัว รวมไปถึงทฤษฎีสมคบคิดเรื่องแผนพินแลนด์ ซึ่งในขณะนั้น พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกมาปฏิเสธถึงเรื่องนี้ว่าไม่เป็นความจริง แต่ก็มีประชาชนบางส่วนปักใจเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นและกำลังดำเนินการอยู่จริง และเมื่อครอบครัวของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ขายหุ้นทั้งหมดในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้กับเทมาเส็ก โฮลดิ้งส์ ซึ่งเป็นกองทุนเพื่อการลงทุนของรัฐบาลสิงคโปร์ โดยไม่ได้มีการเสียภาษี การชุมนุมครั้งถัดมาจึงเกิดขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “ปิดบัญชีทักษิณ” ซึ่งการชุมนุมครั้งนี้รัฐบาลอ้างว่ามีความไม่เหมาะสมและไม่สมควร เนื่องจากสถานที่ที่ใช้ทำการชุมนุมนั้นเป็นเขตพระราชฐาน จึงได้นัดทำการชุมนุมครั้งใหม่ที่บริเวณท้องสนามหลวงในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549

ในช่วงก่อนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549 กลุ่มผู้ชุมนุมนำโดยแกนนำพันธมิตรฯ ได้เคลื่อน ขบวนไปชุมนุมยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการ เลือกตั้ง และสถานทูตสิงคโปร์ เป็นต้น พร้อมทั้งได้เดินขบวนไปตามย่านการค้า สถานประกอบ ธุรกิจ และอาคารสำนักงานอีกหลายแห่ง ซึ่งล้วนเป็นใจกลางศูนย์ธุรกิจหลักของประเทศ จน สถานที่นั้น ๆ ต้องปิดทำการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจจะเกิดตามมา

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศยุบสภาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 โดยได้ทำการชี้แจงว่าการยุบสภาครั้งนี้ เป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิด จากการชุมนุมของรัฐบาล ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งการจลาจล การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงประกาศให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 และจากการ กำหนดการเลือกตั้งเพียง 37 วัน หลังการยุบสภา จึงเป็นข้ออ้างให้พรรคการเมืองฝ่ายค้าน นำมา เป็นข้ออ้างในการไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนำไปสู่การที่พรรคไทยรักไทย ให้เงินสนับสนุนพรรค เล็ก ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ก็ไม่สำเร็จ ทำให้ต้องจัดการเลือกตั้งใหม่ครั้งที่ 2 และ 3 และในที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 ให้เพิกถอนการเลือกตั้ง จนต้องกำหนด วันเลือกตั้งใหม่ (สุภาวดี สายเชื้อ, 2550)

ผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งใหม่ปรากฏว่า พรรคไทยรักไทยได้รับ คะแนนเสียงข้างมาก สามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศได้อีกครั้งหนึ่ง แต่ความขัดแย้งทาง การเมืองที่ถูกสั่งสมเรื่อยมาจนกลายเป็นชนวนของความแตกแยกของคนในชาติก็ยังคงดำเนิน ต่อไป เมื่อผู้ชุมนุมกลุ่มพันธมิตรฯ ยังคงชุมนุมขับไล่รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคไทยรักไทยอยู่ โดยยึดบริเวณลานพระราชวังดุสิตเป็นฐานที่มั่นหลัก ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งสนับสนุนพรรคไทย รักไทยได้เริ่มรวมตัวและมีการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านกลุ่มพันธมิตรฯ โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มแนวร่วม ประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” หรือ นปค. ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตย ต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” หรือ นปช. โดยใช้สีแดงเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะนั้น ส่อเค้าว่าจะเกิดความรุนแรงจากการปะทะกันของทั้ง 2 ฝ่าย จนกระทั่งในคืนวันที่ 19 กันยายน 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พลเอก สุนธิ บุญยรัตกลิน อดีตผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น ได้ทำการรัฐประหาร ยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล “พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร” กลุ่มพันธมิตรฯ จึงได้ประกาศ ภัยชนะและยุติการชุมนุม

ภายหลังจากการยึดอำนาจ ประเทศไทยมีการปกครองด้วยรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 มาเป็นระยะเวลา 1 ปี ในช่วงนั้นไม่ได้มีการ ชุมนุมใหญ่ทางการเมืองเกิดขึ้นอีก โดยได้มีการตั้งสมาชิกรัฐสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ และเมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวแล้วเสร็จ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ทั้งฉบับ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2550 อันถือเป็นการออกเสียงประชามติครั้งแรกของประเทศไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550

เมื่อมีการประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้แล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ซึ่งผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคพลังประชาชน หรือพรรคไทยรักไทยเดิม ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนมากที่สุด ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งในอันดับรองลงมา พรรคพลังประชาชนจึงได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมี นายสมัคร สุนทรเวช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ก็ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นรัฐบาลนอมินีหรือรัฐบาลตัวแทนของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร กลุ่มพันธมิตรฯ จึงเริ่มมองว่ารัฐบาลของนายสมัคร สุนทรเวช มีพฤติกรรมที่ส่อเค้าถึงความทุจริตหลายประการ ด้วยเหตุนี้ กลุ่มพันธมิตรฯ จึงได้กลับมารวมตัวกันอีกครั้ง เพื่อทำการชุมนุมโดยยึดหลักสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม มาตรา 63 ว่า

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ดังนั้น กลุ่มพันธมิตรฯ จึงได้จัดให้มีการชุมนุมโดยใช้ยุทธศาสตร์ดาวกระจายตามสถานที่ราชการและสถานที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย ทำเนียบรัฐบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานทูตอังกฤษประจำประเทศไทย อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และสะพานมัสلمانวังสรรค์ เป็นต้น จากนั้น กลุ่มพันธมิตรฯ ได้นำเข้ายึดทำเนียบรัฐบาล ซึ่งเป็นศูนย์อำนาจของฝ่ายบริหาร และได้มีการดาวกระจายไปยังที่ทำการกระทรวง 3 แห่ง และสำนักงานใหญ่ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้เกิดการปะทะกันระหว่างกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติกับกลุ่มพันธมิตรฯ ส่งผลให้นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ต้องประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2551

จนกระทั่งในวันที่ 9 กันยายน 2551 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยให้นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่นายสมัคร สุนทรเวช เป็นพิธีกรจัดรายการ ซิมไปบ่นไป และยกโขยงหกล้มเข้า ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา 267 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงถือว่าขาดคุณสมบัติความเป็นรัฐมนตรีเฉพาะตัว และมีผลให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ต่อมา จึงได้มีการลงมติเลือกนายก รัฐมนตรีคนใหม่ ผลปรากฏว่า นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2551 กลุ่มพันธมิตรฯ ซึ่งยังคงปักหลักชุมนุมอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยให้เหตุผลว่ารัฐบาลนี้ขาด ความชอบธรรมในการบริหารประเทศ และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ มีความสัมพันธ์ฉันญาติกับพัน ต่ำรองโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี โดยได้เข้าปิดล้อมอาคารรัฐสภาไว้ตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2551 เพื่อกดดันไม่ให้คณะรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ทำการแถลงนโยบายต่อ รัฐสภาในวันที่ 7 ตุลาคม 2551 เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องเข้าทำการสลายการชุมนุมเพื่อเปิดทางให้ คณะรัฐบาลสามารถเดินทางเข้าออกอาคารรัฐสภาได้ ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์วุ่นวายขึ้น โดยมี ผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก

เหตุการณ์สลายการชุมนุมหน้ารัฐสภาในครั้งนี้ เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลให้ความขัดแย้ง ระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและภาครัฐทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนเกิดการรวมตัวกันเพื่อทำการชุมนุม ซึ่งเรียกว่า “ม็วนเดี่ยวจบ” เพื่อกดดันให้ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กลุ่มพันธมิตรฯ จึงได้บุกยึดสนามบินดอนเมืองและท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2551 โดยทำการชุมนุมที่หน้าอาคารผู้โดยสาร ส่งผลให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ต้องประกาศปิดสนามบิน ทำให้มีผู้โดยสารตกค้างเป็นจำนวนมาก การชุมนุม ดังกล่าวนี้นดำเนินไปจนถึงวันที่ 3 ธันวาคม 2551 จึงประกาศยุติการชุมนุม เนื่องจากในวันที่ 2 ธันวาคม 2551 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำพิพากษาให้ยุบพรรคพลังประชาชน จากการที่นายยงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และ รัฐธรรมนูญ มาตรา 68 ประกอบด้วยมาตรา 237 วรรค 2 โดยศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้วินิจฉัยว่า กรณีที่นายยงยุทธให้เงินกับกำนันเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจริงตามพยานหลักฐานที่ปรากฏ และให้ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายยงยุทธเป็นเวลา 5 ปี แต่เนื่องจากนายยงยุทธ ดิยะไพรัช เป็น กรรมการบริหารพรรค จึงเป็นเหตุให้มีการยุบพรรคพลังประชาชนด้วย ทั้งนี้ เพราะรัฐธรรมนูญมี บทบัญญัติเด็ดขาดว่า ถ้ากรรมการบริหารพรรคกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 แล้วนั้น ย่อมถือว่าเป็นการได้มาซึ่งอำนาจการปกครองโดยมิได้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ศาล

รัฐธรรมนูญจึงได้มีคำสั่งยุบพรรคพลังประชาชนและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีกำหนด 5 ปีนับจากวันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ในฐานะรองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ต้องพ้นจากการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในทันที ทำให้ต้องมีการเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ซึ่งผลปรากฏว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับคะแนนเสียงข้างมากให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พรรคประชาธิปัตย์จึงได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งเป็นรัฐบาลผสมหลายพรรคการเมือง และยังเกิดการสลับขั้วกันระหว่างพรรครัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน

ในระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2552 กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ได้มีการชุมนุมแดงทั้งแผ่นดินสัญจร โดยยึดแนวทางเช่นเดียวกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย คือ การชุมนุมในสถานที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งการชุมนุมหน้าทำเนียบรัฐบาล และมีการออกอากาศทางสถานีประชาธิปไตย หรือ ดิสเคชั่น โดยมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร โฆษกพรรคเพื่อไทยให้สัมภาษณ์และมีการปราศรัยผ่านระบบวิดีโอลิงก์จากต่างประเทศถึงกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. หลายครั้ง ทั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อขับไล่รัฐบาลของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยให้เหตุผลว่า การจัดตั้งรัฐบาลในครั้งนี้ไม่มีความชอบธรรม มีลักษณะเป็นเผด็จการซ่อนรูปที่มาจากการแทรกแซงของอำนาจภายนอก เรียกร้องให้มีการดำเนินคดีกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ทำการปลดนายกษิต ภิรมย์ จากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เรียกร้องให้มีการนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กลับมาใช้ และให้รัฐบาลนี้ประกาศยุบสภา รวมถึงให้เหตุผลว่าการทำงานของรัฐบาลชุดนี้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศได้ ทำให้กลุ่มคนเสื้อแดงต้องออกมาชุมนุมเพื่อ ขับไล่รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยจะใช้ยุทธศาสตร์ที่เข้มข้นมากขึ้น ทั้งในสภาและนอกสภา ในเมืองและชนบท รวมถึงในประเทศและต่างประเทศ

การชุมนุมครั้งนี้ยืดเยื้อและทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมชุมนุมจำนวนมาก จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้นเมื่อกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ได้เดินทางไปยังสถานที่สำหรับการประชุมสุดยอดอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 10-12 เมษายน 2552 โดยกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ได้เดินทางไปในวันที่ 11 เมษายน 2552 และสามารถบุกเข้าไปยังสถานที่ที่ทำการประชุมได้ในที่สุด ส่งผลให้การประชุมดังกล่าวต้องถูกยกเลิกไป

จากนั้นในวันถัดมา ได้มีการจับกุมแกนนำ นปช. ที่นำกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ไปบุกสถานที่ประชุมการประชุมสุดยอดอาเซียนกับคู่เจรจา ในขณะที่กลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ก็ได้บุกเข้าไปภายในกระทรวงมหาดไทยและทุบรถของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี จนเกิดการปะทะ

กันระหว่างเจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ชุมนุม ส่งผลให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ต้องออกมาประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในกรุงเทพฯ และบริเวณรอบนอก เพื่อควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น เพราะเหตุการณ์การชุมนุมนี้ได้ลุกลามบานปลายต่อเนื่องไปตลอดช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีการปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารบ่อยครั้ง กลุ่มผู้ชุมนุมใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การนำรถแท็กซี่และรถเมล์มาจอดปิดขวางการจราจรบริเวณแยกสามเหลี่ยมดินแดง การนำรถแก๊สแอลพีจีมาจอดขวางถนนดินแดง ใกล้กับแฟลต 2 และ 3 ของเคหะดินแดง เป็นต้น จนกระทั่งในท้ายที่สุดแกนนำ นปช. หลายคนยอมมอบตัว การชุมนุมจึงได้สงบลง แต่ก็ยังคงมีผู้ชุมนุมบางส่วนยังคงชุมนุมกันต่อไป จนกระทั่งได้มีการยกเลิกการใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2552

ความขัดแย้งทางการเมืองที่ผลักดันให้คนไทยยืนอยู่คนละข้างยังคงดำเนินอยู่ต่อไป แม้จะไม่มี การชุมนุมใหญ่อย่างเช่นที่เคยเป็น แต่ก็ยังคงมีกลุ่มผู้ชุมนุมไปชุมนุมตามหัวเมืองต่าง ๆ อยู่บ้างประปราย การสร้างกระแสยังทำให้เกิดความรุนแรงและการสร้างสถานการณ์ยังคงเกิดขึ้นตลอดเวลา บางสถานการณ์ไม่อาจรู้ได้แน่ชัดว่าเป็นฝีมือของใครหรือกลุ่มใด และยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อถึงช่วงเวลาตัดสินคดียึดทรัพย์พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และครอบครัวจำนวน 7.6 หมื่นล้านบาท ที่ถือว่าเป็นคดีประวัติศาสตร์ โดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2553 ให้ยึดทรัพย์จำนวน 4.6 หมื่นล้านบาท หลังการตัดสินคดียึดทรัพย์ กลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ได้ประกาศระดมพลจำนวน 1 ล้านคน เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2553 เพื่อร่วมกันชุมนุมใหญ่ในกรุงเทพฯ โดยมีพื้นที่ชุมนุมหลัก คือ บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ถนนราชดำเนินไปจนถึงลานพระราชวังดุสิต ซึ่งการชุมนุมในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อขับไล่รัฐบาล “นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” นายกรัฐมนตรี ให้ประกาศยุบสภาหรือลาออกเพื่อเลือกตั้งใหม่ จึงมีการปลูกข้าวอย่างเข้มข้นผ่านทุกเครือข่ายของมวลชนคนเสื้อแดง พร้อมทั้งประกาศยืนยันถึงหลักการ 6 ประการในการชุมนุม คือ การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประการที่ 2 ต้องการล้มระบบอำมาตย์ซึ่งทำให้ประเทศถอยหลังทางเศรษฐกิจและขัดขวางการพัฒนาประเทศ ประการที่ 3 ไม่ใช้ความรุนแรง ประการที่ 4 นำหลักนิติรัฐกลับมา ประการที่ 5 เป็นการต่อสู้ของประชาชน และประการที่ 6 นำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กลับมาใช้

ทางฝั่งของรัฐบาล ได้เตรียมความพร้อมเพื่อปกป้องเหตุรุนแรง ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ระหว่างวันที่ 11-23 มีนาคม 2553 เนื่องจากอาจมีสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่กรุงเทพฯ ทั้งหมด รวมถึงปริมณฑล

จำนวน 7 จังหวัด หรือ 21 อำเภอ ซึ่งรัฐบาลให้เหตุผลว่า เพื่อดูแลรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับประชาชนคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มาชุมนุม ประชาชนที่อยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ทั้งที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ หรืออยู่ในเขตปริมณฑล รวมถึงชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นจะไม่มีอาวุธและจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังตามขั้นตอนกระบวนการที่ทางกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือ กอ.รมน. และศูนย์รักษาความสงบเรียบร้อยได้กำหนดขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้ประกาศให้เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว เป็นเจ้าหน้าที่พนักงานตามกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชา สั่งการ อนุญาต หรือช่วยป้องกันแก้ไขปราบปราม ระวัง ยับยั้งสถานการณ์ และช่วยเหลือประชาชนในเขตท้องที่ที่มีการประกาศ โดยให้ใช้กฎหมายประกอบจำนวน 18 ฉบับ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติเครื่องวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 เป็นต้น

ในการชุมนุมครั้งนี้ ฝ่ายรัฐบาลนำโดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วย นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ และนายธานี ศักดิ์เศรษฐ์ ได้ทำการเจรจากับตัวแทน นปช. คือ นายแพทย์เหวง โตจิราการ นายจตุพร พรหมพันธุ์ และนายวีระ มุสิกพงศ์ เพื่อหาข้อยุติที่เป็นธรรมระหว่างทั้งสองฝ่าย แต่การเจรจาซึ่งได้มีขึ้นถึง 2 ครั้ง ก็ยังไม่เป็นผลสำเร็จ ฝ่าย นปช. ยังคงยืนยันที่จะทำการชุมนุมเพื่อกดดันรัฐบาลให้ยุบสภาภายใน 15 วัน ต่อไป

กลุ่ม นปช. ได้ทำการเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมส่วนหนึ่งไปชุมนุมยังแยกราชประสงค์ในวันที่ 3 เมษายน 2553 แต่ยังคงไว้ซึ่งเวทีที่ถนนราชดำเนิน จึงทำให้กลุ่ม นปช. มีเวทีสำหรับการชุมนุมถึง 2 แห่ง และในวันที่ 7 เมษายน 2553 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และได้ทำการระงับการออกอากาศของสถานีประชาชนซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่ม นปช. โดยเฉพาะต่อจากนั้นในวันที่ 10 เมษายน 2553 รัฐบาลได้นำกองกำลังทหารเข้าปฏิบัติการกดดันยึดพื้นที่การชุมนุมบริเวณถนนราชดำเนินคืนจากกลุ่ม นปช. ทั้งนี้ ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐในบริเวณต่าง ๆ ใกล้เคียงที่ชุมนุม

เหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้กลุ่มแกนนำ นปช. ตัดสินใจยุบเวทีที่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศแล้วไปรวมตัวกันที่บริเวณแยกราชประสงค์แทนในวันที่ 14 เมษายน 2553 โดยกล่าวว่าไม่ต้องการให้เกิดการปะทะและเป็นการคืนพื้นที่ให้ตามที่รัฐบาลเรียกร้อง

การชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยยังคงดำเนินต่อไป และไม่อาจทราบได้ว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ จะดำเนินไปอย่างไร และจบลงเมื่อใด ทั้งนี้ เหตุการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีความซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับประชาชนมีความตื่นตัวสูง อันเนื่องมาจากการรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งได้มีการใช้ “การชุมนุม” เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยใช้ “สี” เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการชุมนุมจะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญที่สามารถชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธได้ แต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าว นั้น จะต้องมิชอบเขตที่เหมาะสม เพราะการใช้สิทธิดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงบริบทแวดล้อมด้วย หากกลุ่มผู้ชุมนุมมีการใช้สิทธิในแบบที่ไม่ถูกต้อง ความน่าเชื่อถือและน้ำหนักในการเรียกร้องความชอบธรรมก็จะลดน้อยลงตามลำดับ อีกทั้งหากกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ได้คำนึงถึงหน้าที่ที่ควรกระทำเมื่อได้มีการใช้สิทธิแล้ว การที่กลุ่มผู้ชุมนุมใช้สิทธิเกินส่วนดังกล่าว อาจะกลายเป็นการทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้อีกด้วย

ในขณะเดียวกัน การที่รัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมายหรือประกาศใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อบังคับใช้กับกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ว่าจะกลุ่มใดก็ตามนั้น รัฐบาลควรคำนึงถึงบริบททางสังคมด้วยว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด อีกทั้งต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนโดยรวม ทั้งนี้ เพื่อให้การคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนทุก ๆ ฝ่ายเป็นไปด้วยความเสมอภาคกัน และไม่ให้เป็นการกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป มิเช่นนั้นแล้ว หากมีการดำเนินการที่เกินกว่าเหตุ เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจะกลายเป็นผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เสียเอง

การรวมตัวชุมนุมเพื่อเรียกร้องหรือคัดค้านรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ความแตกแยกทางความคิดด้านการเมือง ค่านิยมและอุดมการณ์ จึงมิให้เห็นกันอยู่เป็นประจำและถือเป็นเรื่องปกติในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยทั่วโลกยอมรับได้ แต่การแสดงพลังเพื่อเรียกร้องสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงออกในลักษณะของการเดินขบวนหรือเป็นการชุมนุมร่วมกันในที่สาธารณะ เช่น ถนนสายหลัก หรือสถานที่สาธารณะ ซึ่งสถานที่เหล่านี้ประชาชนต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน จึงส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดความสมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพของผู้ชุมนุมกับสิทธิของบุคคลที่สามในการใช้ที่สาธารณะดังกล่าว ซึ่งสิทธิของบุคคลทั้งสองฝ่ายล้วนเป็นสิทธิที่กฎหมายให้การรับรองทั้งสิ้น

ทั้งนี้ กลุ่มผู้ชุมนุมมักกล่าวอ้างถึงสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ แต่สิ่งที่กล่าวอ้างถึงเหล่านั้นกลับไปกระทบกับสิทธิของประชาชนโดยทั่วไป เช่น การชุมนุมที่เพิ่มความรุนแรงจนถึงขั้นจลาจล การชุมนุมเดินขบวนบนถนนสาธารณะอันเป็นเหตุให้การจราจรติดขัด การใช้เครื่องขยายเสียงรบกวนการพักผ่อนในเวลากลางคืนของประชาชน ตลอดจนการชุมนุมที่สร้างความเสียหายให้แก่สาธารณสมบัติของชาติ เป็นต้น หากการชุมนุมเหล่านี้เป็นการชุมนุมที่สงบและปราศจากอาวุธนั้นย่อมจะถือเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง แต่สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ มิใช่เป็นสิทธิเสรีภาพที่ปราศจากขอบเขตการใช้หรือบุคคลใดจะใช้อย่างไรก็ได้ จนกลายเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 28 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นอุปสรรคต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

อาจกล่าวได้ว่า พัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้ดำเนินมาจนถึงเวลาอันสมควรที่พลเมืองไทยควรต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการประการหนึ่งที่สำคัญ คือ “บุคคลสามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตนซึ่งได้มีการเคารพและรับรองตามกฎหมายได้ ตราบที่มีได้เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น” อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการชุมนุมสาธารณะจะเป็นสิทธิที่ได้รับการเคารพและรับรองตามหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม ตลอดจนได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ตาม แต่บ่อยครั้งที่ “การชุมนุมสาธารณะ” มักก่อให้เกิดภาวะที่มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมชุมนุมอยู่เสมอ (จันทร์จิรา เขี่ยมมยุรา, 2552, น. 70) ปัญหาดังกล่าวนี้อาจยุติได้หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธแต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนชาวไทยอาจยังมีความสับสน หรือยังมีความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อหลักการทางกฎหมายที่ถูกต้องอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาขอบเขตการใช้สิทธิเสรีภาพ หรือการละเมิดสิทธิเสรีภาพ รวมถึงในเรื่องของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น ตลอดจนปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลของการใช้สิทธิเสรีภาพที่เกินขอบเขต เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญได้รับรอง หรือบัญญัติไว้ค่อนข้างมาก ซึ่งการชุมนุมทางการเมืองที่เกินขอบเขตนี้ อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ตราบใดที่การชุมนุมยังคงดำเนินไปในลักษณะที่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ รวมถึงทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิ

เสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่วิถีทางของการชุมนุมทางการเมืองที่ถูกต้องและไม่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักการที่มีอยู่ต่อไป

ปัญหานำการศึกษา

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด
2. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีทัศนคติต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองอย่างไร
3. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มพฤติกรรมต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง

สมมติฐานการศึกษา

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง

3. ทักษะที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง

ขอบเขตการศึกษา

1. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553
2. ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะประชาชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3. การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง

ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นในเชิงสนับสนุน เป็นกลาง หรือไม่เห็นด้วยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง

แนวโน้มพฤติกรรม หมายถึง การเลือกจะไป หรือไม่ไปใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพครอบครัว ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

สิทธิ หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในการกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด และสิ่งใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นสิทธิ นั้นหมายความว่า รัฐให้สิทธิแก่ประชาชนและต้องทำให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น

เสรีภาพ หมายถึง อำนาจของบุคคลในการกำหนดตนเองหรือตัดสินใจโดยอิสระ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการใดที่ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

สิทธิเสรีภาพ หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในการกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด และสิ่งใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นสิทธิ นั้นหมายความว่า รัฐให้สิทธิแก่ประชาชนและต้องทำให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น และอำนาจของบุคคลในการกำหนดตนเองหรือ

ตัดสินใจโดยอิสระ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการใดที่ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ในที่นี้หมายถึง การใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

การชุมนุมทางการเมือง หมายถึง การชุมนุมร่วมกันของประชาชน เพื่อแสดงพลังข้อเรียกร้อง หรือจุดยืนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง
2. ทำให้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง
3. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มพฤติกรรมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง
4. ผลของการศึกษา สามารถนำไปประกอบการวางแผนการสื่อสารสำหรับการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิเสรีภาพการชุมนุมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550